

CULTURAL DIPLOMACY OF THE PRC IN THE FRAMEWORK OF THE CIS

Feruza Kurbannazarovna Nazarova

PhD student

Tashkent State University of Oriental Studies

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: China; national interests; soft power; cultural diplomacy; SCO; harmonious region; community of common destiny for humanity

Received: 28.04.24

Accepted: 30.04.24

Published: 02.05.24

Abstract: The article is devoted to the study of the cultural diplomacy of the PRC within the SCO in 2001-2020. It analyzes the cultural aspects of the foreign policy strategy of the PRC on the basis of Chinese sources and literature, identifies and describes the stages of development of Chinese cultural diplomacy, examines its initiatives, legal framework, main directions and forms of interaction in the field of culture within the SCO. The role of culture in building a “harmonious region” and creating a “Community of a common destiny” was emphasized on a bilateral and multilateral basis.

SHHT DOIRASIDA XXR MADANIY DIPLOMATIYASI

Feruza Qurbonnazarovna Nazarova

doktorant

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit soʻzlar: XXR; milliy manfaatlar; yumshoq kuch; madaniy diplomatiya; SHHT; uygʻun mintaq; insoniyatning yagona taqdiri hamjamiyati.

Annotatsiya: Maqolada 2001-2020 yillarda ShHT doirasida XXR madaniy diplomatiyasini oʻrganishga bagʻishlangan boʻlib, unda Xitoy manbalari va adabiyoti asosida XXR tashqi siyosat strategiyasining madaniy jihatlari tahlil qilinadi, Xitoyning madaniy diplomatiyasini rivojlantirish bosqichlarini aniqlaydi va tavsiflanadi, uning tashabbuslari, meʼyoriy-huquqiy bazasi, ShHT doirasida madaniyat sohasidagi oʻzaro munosabatlarning asosiy yoʻnalishlari va shakllari koʻrib chiqiladi. ikki tomonlama va

ko'p tomonlama asosda madaniyatning "uyg'un mintaq" ni barpo etish va "yagona taqdir hamjamiyati"ni yaratishdagi o'zni ta'kidlandi.

КУЛЬТУРНАЯ ДИПЛОМАТИЯ КНР В РАМКАХ ШОС

Феруза Курбанназаровна Назарова

докторант

Ташкентский государственный университет востоковедения

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова:	Аннотация:
национальные интересы; мягкая сила; культурная дипломатия; гармоничный регион; сообщество единой судьбы человечества	Статья посвящена изучению культурной дипломатии КНР в рамках ШОС в 2001-2020 гг. В ней анализируются культурные аспекты внешнеполитической стратегии КНР на основе китайских источников и литературы, определяются и описываются этапы развития культурной дипломатии Китая, рассматриваются ее инициативы, нормативно-правовая база, основные направления и формы взаимодействия в сфере культуры в рамках ШОС. на двусторонней и многосторонней основе подчеркивалась роль культуры в построении "гармоничного региона" и создании "Сообщества единой судьбы".

KIRISH

Xalqaro maydonda Xitoyning tashqi siyosiy manfaatlarini ta'minlash kontekstida amalga oshirilayotgan madaniyatlararo muloqotda faol ishtirok etish Xitoy tashqi siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Shanxay hamkorlik tashkiloti Pekin tashabbusi bilan tashkil etilgan birinchi mintaqaviy xalqaro tashkilot sifatida ushbu muloqotda muhim o'rin tutadi.

ASOSIY QISM

SHHT faoliyati boshlanganidan beri (2001 yil iyun) Xitoy hukumati ushbu tashkilot doirasida madaniy hamkorlikka katta e'tibor qaratmoqda. 2020 yil noyabr oyida ShHTga a'zo davlatlar rahbarlarining sammitida XXR raisi Si Tszinpin "madaniy gumanitar" bo'lgan "to'rtta jamoa" ni qurish tashabbusini ilgari surib, "Shanxay ruhi"ni rivojlantirish muhimligini ta'kidladi. Xitoy rahbarining fikriga ko'ra, tsivilizatsiyalar yaxshi va yomonga bo'linmaydi, balki xilma-xilligi bilan ajralib turadi. XXR xalqlarni bir-biriga yaqinlashtirish maqsadida madaniy - gumanitar almashinuvlarga ko'maklashishi kerak, bu esa "insonning yagona taqdiri hamjamiyati" nazariyasini boyitadi, madaniyatning xilma-xilligini saqlash, mintaqada tinchlik va barqarorlikni mustahkamlash uchun zarurdir[1].

ShHTni tashkil etish to'g'risidagi Deklaratsiyada va SHHT Xartiyasida madaniy hamkorlik tashkilotni rivojlantirishning muhim yo'nalishi sifatida ta'kidlangan. Madaniyat terrorizm, ksenofobiya va ekstremizm kabi tahdidlarga qarshi turadi. Madaniyat sohasidagi xalqaro hamkorlik ushbu muammolarni tinch yo'l bilan hal qilishning samarali mexanizmlarini shakllantiradi[2].

O'zaro munosabatlarning dastlabki bosqichi (2001-2006)

Van Yizhou (Xitoy Ijtimoiy fanlar akademiyasi) Xitoyning milliy manfaatlarini uch guruhga ajratdi: rivojlanish manfaatlari, suveren manfaatlar va mas'uliyat manfaatlari va ShHTga a'zolik har uch guruhni amalga oshirishga yordam beradi[3]. Sun Chjuanji (Xitoy Ijtimoiy fanlar akademiyasi ShHT tadqiqot markazi) ShHTga a'zo bo'lish Xitoyning milliy manfaatlariga mos kelishini oqlaydi: u Xitoyning shimoli-g'arbiy qismi uchun xavfsizlik kafolatlarini beradi; boshqa a'zo davlatlar bilan yaxshi qo'shnichilik va do'stona munosabatlarni saqlashga yordam beradi, madaniy almashinuvni samarali rag'batlantiradi; Xitoy davlatining xalqaro ta'sirini va uning boshqa ishtirokchilar bilan yangi xalqaro tartibni o'rnatish yo'lidagi o'zaro ta'sirini kuchaytiradi. ShHTga a'zo davlatlarning xavfsizligi, iqtisodiy va madaniy hamkorligini ta'minlashda muhim rol o'ynagan Xitoy, ShHTning birinchi Bosh kotibi Chjan Detszyan ta'kidlaganidek, bu tashkilotda alohida maqomga intilmayapti, "har doim tenglik va tenglik tamoyiliga amal qilgan. O'zaro manfaatdorlik, barcha a'zo davlatlarning umumiy rivojlanishiga intiladi"[4]. Chjan Ning (Xitoy Ijtimoiy fanlar akademiyasi) bu yillarda ShHT doirasidagi madaniy hamkorlikni rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni ko'rib chiqdi: qadimgi Ipak yo'lidagi madaniy almashinuv an'analari; barqaror siyosat va rivojlanayotgan iqtisodiyot; tenglik va o'zaro manfaatdorlik tamoyillariga asoslangan madaniy hamkorlik g'oyaviy va geosiyosiy xususiyatga ega emas va o'zaro tushunishni mustahkamlashga qaratilgan. Ta'sir doiralari uchun kurashda emas, balki e'tibor va do'stlik[5]. Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo davlatlar davlat rahbarlarining sammitida (2006 yil iyun, Shanxay) Xu Szintao birinchi bo'lib "barkamol ShHT hududi"ni barpo etish g'oyasini ilgari surdi, uni amalga oshirish uchun u turli shakllardan faol foydalanishni taklif qildi. Madaniy almashinuv va hamkorlik, shuningdek, ziyoli qatlamlarni birgalikda tayyorlash ularni intensivligini oshirish[6]. Bu g'oya ShHT doirasidagi "tinch taraqqiyot" tashqi siyosat konsepsiyasi va "barkamol tinchlik" nazariyasining aksidir.

ShHT faoliyatining dastlabki kunlaridanoq XXR rahbariyati va diplomatiyasi ushbu tashkilotdagi madaniy hamkorlik nazariyasi va amaliyotiga katta hissa qo'shdi. Shanxayda bo'lib o'tgan ShHT sammitida (2001 yil iyun) XXR Tashkilot doirasida madaniyat vazirlarining uchrashuvlari mexanizmini yaratish tashabbusi bilan chiqdi[7]. Birinchi uchrashuv Pekinda

(2002) bo'lib o'tdi va madaniy hamkorlik shakllarini belgilovchi qo'shma bayonot imzolanishi, shuningdek, har ikki yilda bir marta bunday forumlar rejimini tasdiqlash bilan birga bo'ldi[8]. Shundan so'ng Xitoy Madaniyat vaziri Song Jiazheng madaniy hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha aniq takliflarni ilgari surdi: madaniy xilma-xillikni hurmat qilish asosida teng huquqli madaniy almashinuvlarni amalga oshirish; maslahatlashuv mexanizmini yaratish; turli yo'nalishlarda madaniy hamkorlikni rivojlantirish; madaniyat va din bayrog'i ostida terrorizm, ksenofobiya va ekstremizmni targ'ib qiluvchi har qanday faoliyatga qarshi kurashish va uni bostirish[9]. Tadqiqotchi Sin Guangchengning fikricha, madaniy hamkorlik ko'lami keng bo'lib, uni amalga oshirish jarayonida moliyalashtirish va formatda muammolar mavjud. Shuning uchun 2004 yilda rejalashtirilgan madaniyat vazirlarining ikkinchi yig'ilishi rejaga muvofiq o'tkazilmadi[10]. Shanxay hamkorlik tashkilotining Ostona sammitida (2005 yil iyul) Xitoy raisi Xu Szintao tashkilot faoliyatining uchta asosiy yo'nalishini, jumladan, madaniy-gumanitar sohadagi hamkorlikni taklif qildi[11]. O'sha yili Qozog'iston poytaxtida madaniyat vazirlarining ikkinchi yig'ilishi bo'lib o'tdi va ular 2005-2006 yillarga mo'ljallangan ko'p tomonlama madaniy hamkorlikning birinchi rejasini imzoladilar. Hujjatda to'rtta aniq yo'nalish ko'rsatilgan: ko'rgazmalar, tomoshalar va san'at festivallarini o'tkazish; madaniyat muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish; kino, televideniye, radio va nashriyot sohasida ikki tomonlama va ko'p tomonlama darajada o'zaro hamkorlik; madaniy almashinuvlarni tashkil etish[11]. 2004 yil iyun oyida Toshkentda 50 nafar san'atkordan iborat Xitoy delegatsiyasi ishtirokida ShHTga a'zo mamlakatlarning qo'shma madaniy kechasi bo'lib o'tdi[12]. SHHTning birinchi san'at festivalida (2005 yil iyul, Ostona) Xitoy rassomlari ham qatnashdilar. Ularning ijrosi Xu Szintao va Davlat maslahatchisi Tang Szyaxuan tomonidan yuqori baholanib, delegatlarni "madaniyat elchilari" deb atashdi[13]. Tashkilot tashkil etilganining besh yilligini nishonlash va ShHT sammiti munosabati bilan Xitoy Xalq Respublikasi Madaniyat vazirligi va Shanxay hukumati tomonidan ikkinchi san'at festivali (2006 yil iyun) o'tkazildi, bu esa tashkilotning nufuzini mustahkamladi. Xitoy fuqarolik jamiyatida tashkilot[14]. Shunday qilib, 2001–2006 yillarni ShHT doirasidagi madaniy hamkorlikning birinchi bosqichi deb hisoblash mumkin, ayni paytda Xitoy ko'p tomonlama madaniy hamkorlikning institutsional tuzilmasini rivojlantirishda faol ishtirokchi sifatida namoyon bo'ldi.

Faoliyat bosqichi (2007–2013)

XKP XVII qurultoyida (2007 yil oktyabr) qilgan ma'ruzasida XKP Markaziy Qo'mitasi Bosh kotibi va Xitoy Xalq Respublikasi Raisi Xu Szintao milliy madaniyatning "yumshoq kuchi"ni kuchaytirish zarurligini ta'kidladi[15]. 2006-2010 yillarga mo'ljallangan Xitoy madaniyatini rivojlantirishning birinchi besh yillik rejasi.[16], diplomatiyaga madaniyat

sohasidagi xalqaro me'yoriy-huquqiy bazani ishlab chiqishda faol ishtirok etish, XXRning xalqaro madaniy tadbirlarda faol ishtirok etish huquqini asoslash, shu bilan birga dunyoning madaniy xilma-xilligini himoya qilish, shu jumladan ShHT doirasidagi hamkorlik. Rossiyalik ekspert A.V.Kuterevaning fikricha, Xitoyning ushbu davrdagi "yumshoq kuch" strategiyasi "barkamol ShHT mintaqasi"ni barpo etish maqsadida madaniy hamkorlikni kuchaytirish orqali Tashkilot a'zolari o'rtasida o'zaro ishonchni mustahkamlashdan iborat edi[17].

2007-yil avgust oyida ShHTga a'zo davlatlar hukumatlari o'rtasida madaniyat sohasidagi hamkorlik to'g'risidagi Bitim imzolaniib, uning huquqiy asosi bo'ldi. Musiqa, teatr, tasviriy san'at, kinematografiya, arxiv, kutubxona va muzeyshunoslik, madaniy meros ob'yektlarini muhofaza qilish, xalq hunarmandchiligi, amaliy san'at va sirk san'ati muhim yo'nalishlar bo'lgan[18]. 2007 yil avgust oyida bo'lib o'tgan ShHT sammitida Xu Szintao aniq takliflarni ilgari surdi: 100 ta stipendiya dasturini ishlab chiqish, shuningdek, navbatma-navbat yoshlar talabalar lagerlarini o'tkazish[19]. 2008 yilda Shanxay hamkorlik tashkilotiga a'zo mamlakatlardan 50 nafar talaba va maktab o'quvchilari Xaynan provinsiyasida o'tkazilgan madaniy almashinuv lagerida qatnashdilar[20].

ShHTning ko'p tomonlama madaniy hamkorlik rejasiga ko'ra, Xitoy san'at festivallari, kinofestivallar va ko'rgazmalar kabi tadbirlarda faol ishtirok etadi. Masalan, 2007-yil sentabr oyida Xitoy Bolalar markazidan bir guruh "Samarqand sharq ohangi" xalqaro musiqa festivalida ishtirok etish uchun O'zbekistonga jo'nab ketdi va hakamlar hay'ati raisi etib taniqli xitoylik vokal professori Jin Tieling taklif etildi. O'sha yili Xitoyning Radio, kino va televideniye davlat boshqarmasi Issiqko'lda (Qirg'iziston) o'tkaziladigan xalqaro kinofestivalda ishtirok etish uchun delegatsiya yubordi[20].

Pekin, shuningdek, ShHT mintaqasi madaniyat arboblari xalqaro madaniy tadbirlarda ishtirok etish uchun faol taklif qildi. Masalan, 2008 yil avgust oyida Pekinda ShHT kechasi[21] kontserti bo'lib o'tdi, bu yozgi Olimpiya o'yinlari paytida uyg'un va do'stona muhit yaratish uchun alohida ahamiyatga ega edi. 2009 yil mart oyida ShHTga a'zo mamlakatlarning madaniy almashinuv tashkilotchilari delegatsiyasi mamlakatning madaniy sanoati va madaniy bozorining rivojlanishi bilan tanishish, Pekin, Shanxay, Suchjou shaharlaridagi muzey va kutubxonalar ishini o'rganish maqsadida Xitoyga tashrif buyurdi[22]. 2010 yil mart oyida Sanya shahrida (Xaynan viloyati) bo'lib o'tgan madaniyat vazirlarining 7-yig'ilishida Kay Vu ShHT doirasida birinchi madaniy sanoat forumini o'tkazish tashabbusi bilan chiqdi[23]. 2011-yil sentabr oyida Sian shahrida jamoat madaniyati ob'ektlarini saqlash va boshqarish bo'yicha seminar tashkil etildi, unda ShHT va Yevroosiyo mamlakatlari ekspertlari ishtirok etdi. Birinchi marta Yevroosiyo iqtisodiy forumi doirasida madaniyatning kichik bo'limi faoliyat ko'rsatdi[24].

2012-yil iyun oyida “ShHTga a’zo davlatlar madaniyat vazirlari yig’ilishining Pekin deklaratsiyasi”ning imzolanishi muhim voqea bo‘lib, kelajakdagi madaniy hamkorlikning asosiy yo‘nalishlari va shakllarini belgilab berdi[25].

Shunday qilib, 2007-2013 yillarda. ShHT doirasida madaniy hamkorlikning huquqiy asoslari rasmiylashtirildi, san’at festivallari, ko‘rgazmalar va kinofestivallarda ishtirok etish faollashdi, o‘zaro hamkorlikning yangi yo‘nalishlari (madaniy industriya, yoshlar yozgi oromgohlari, stipendiya dasturlari) amalga oshirildi.

Hozirgi rivojlanish bosqichi (2014–2020)

2013-yil 7-sentabr kuni Qozog‘istonga tashrifi chog‘ida Xitoy Xalq Respublikasi Raisi Si Zinpin Nazarboyev universitetida (Ostona) nutq so‘zladi va Ipak yo‘li iqtisodiy kamarini birgalikda qurish tashabbusini rasman ilgari surdi. O‘sha yilning oktabr oyida Pekinda qo‘shni davlatlar va mintaqalar bilan diplomatik hamkorlik bo‘yicha yig’ilish bo‘lib o‘tdi va unda Xitoy rahbari o‘z aksini topishi kerakligini ta’kidladi.

Xitoy tomonining “samimiyligi, halolligi, o‘zaro manfaatlilik va bag‘rikengligi” qo‘shni davlatlar aholisida taqdiri mushtarak jamiyatga mansublik hissini mustahkamlaydi[26].

Chjan Ning (Xitoy Ijtimoiy fanlar akademiyasi) ShHTga a’zo davlatlar Ipak yo‘li iqtisodiy kamari bo‘ylab joylashganligini, Xitoyning ShHTga a’zo bo‘lishidan ko‘zlangan asosiy maqsad hozirgi bosqichda “Ipak yo‘li iqtisodiy kamari” tashabbusi bilan hamkorlikni mustahkamlashdan iborat ekanligini ta’kidlaydi. madaniy hamkorlik, umumiy taqdirda ega jamiyat qurish maqsadida mintaqaning umumiy rivojlanishiga ko‘maklashish[27].

Dushanbeda bo‘lib o‘tgan ShHT sammitida (2014-yil sentabr) Si Tszinpin Tashkilot a’zolarini “Ipak yo‘li iqtisodiy kamari”ni qurishda faol ishtirok etishga chaqirib, madaniy almashinuv, “odamlarning ma’naviy aloqalarini mustahkamlash”ning katta ahamiyatini ta’kidladi. U iqtidorli yoshlarni madaniyat sohasida ishlashga tayyorlash uchun keyingi uch yil ichida ikki ming o‘rin berishga tayyorligini ma’lum qildi[28].

2015 yil aprel oyida Luo Shugang madaniyat vazirlarining 12-yig’ilishida ko‘p tomonlama brend loyihalarini yaratish va madaniy almashinuv platformasini qurish tashabbusi bilan chiqdi[29]. 2015-yil sentabr oyida Moskvada “Ipak yo‘li” xalqaro madaniy forumi bo‘lib o‘tdi, bu Xitoy Ipak jamg‘armasi raisi Jin Yonshengning so‘zlariga ko‘ra, Xitoy va Yevroosiyo o‘rtasida madaniy almashinuvlar uchun ko‘p tomonlama platforma yaratilishini anglatardi. Shundan so‘ng “Ipak yo‘li” jamg‘armasi “Ipak yo‘li” madaniyatini tadqiq qilish, muhofaza qilish va rivojlantirish sohasidagi loyihalarni qo‘llab-quvvatlashga tayyorligini ma’lum qildi[30].

Xalqlar o‘rtasidagi aloqalarni mustahkamlash “Bir kamar, bir yo‘l” strategiyasining beshta asosiy maqsadi bo‘lib, bu maqsadga erishishda xalq diplomatiyasi katta rol o‘ynaydi. 2012-yil

iyun oyida Pekinda bo‘lib o‘tgan ShHT sammitida Xu Szintao ushbu tashkilot doirasida nodavlat tuzilmalarni yaratish tarafdori bo‘lgan, 2013-yil avgust oyida esa Shanxay hamkorlik tashkilotining Yaxshi qo‘shnichilik, do‘stlik va hamkorlik qo‘mitasi Pekinda madaniy muassasalarning o‘zaro hamkorligini muvofiqlashtirish bo‘yicha ish boshlagan. , shuningdek, ommaviy axborot vositalari va tahliliy markazlar tomonidan madaniy tadbirlar, xalqaro forumlar va seminarlar tashkil etish orqali. Xitoy hukumati Sian shahrida (Markaziy Xitoy, Shensi provinsiyasidagi shahar) ShHT Xalq forumini tashkil etdi (2018 yil aprel). Forumdan ko‘zlangan asosiy maqsad nodavlat notijorat tashkilotlari o‘rtasidagi almashuv va hamkorlikni, jumladan, madaniy sohadagi aloqalarni kengaytirishdan iborat. Birinchi Forumda yakuniy hujjat – “Sian deklaratsiyasi”ni imzolagan 12 davlatdan nodavlat notijorat tashkilotlari, tahlil markazlari va ommaviy axborot vositalarining 80 dan ortiq vakillari ishtirok etdi[31].

2014-yil iyun oyida Xitoy, Qozog‘iston va Qirg‘izistonning qo‘shma arizasi bilan “Ipak yo‘li: Chang‘an-Tyanshan yo‘laklari tarmog‘i” obyekti YuNESKOning Jahon madaniy merosi ro‘yxatiga kiritilgan. 2015-yil sentabr oyida Xitoy Madaniy meros akademiyasi va O‘zbekiston hamkorligida qadimiy Xiva shahrini muhofaza qilish va tiklash bo‘yicha loyiha boshlangan edi. Xitoy Xalq Respublikasi madaniyat vaziri Luo Shugang uni amalga oshirish jarayonini baholar ekan, Xiva Buyuk Ipak yo‘lining muhim tugunidir va loyiha o‘zida mujassam ekanligini ta’kidladi.

“Yangi Ipak yo‘li ruhi”: tinchlik, hamkorlik, o‘zaro manfaatli almashinuv. Xivaning qayta tiklanishi Xitoy hukumatining qo‘shni mamlakatlardagi madaniy merosni muhofaza qilish bo‘yicha ikkinchi yirik loyihasi bo‘ldi[32].

ShHT doirasida madaniy hamkorlikni rivojlantirish ommaviy axborot vositalari faoliyatidan ajralmasdir - milliy manfaatlarni himoya qilish va amalga oshirishning muhim resursi, G‘arb nutqining gegemonligiga qarshi kurashda foydalaniladigan "yumshoq kuch" komponenti. Rossiyaga tashrifi chog‘ida (2015-yil) Xitoy rahbari Si Tszinpin Prezident V.Putin bilan birgalikda 2016 va 2017-yillarni e‘lon qildi. Xitoy-Rossiya OAV yillari. 2015-yil sentabr oyida “Xalq so‘zi” gazetasi tahririyati va Qozog‘iston axborot agentligi o‘rtasida yangiliklarni yoritish, resurslar almashinuvi, qo‘shma intervyular va kadrlar almashinuvi sohasida hamkorlik memorandumini imzolandi[33]. 2016-yilda Ostona Xitoyning “The New Silk Road Review” jurnalining taqdimoti bo‘lib o‘tdi. Xitoy Xalq Respublikasining xorijiy tillarda adabiyotlarni nashr etish va tarqatish boshqarmasi direktori Chjou Mingvey ommaviy axborot vositalarini “Ipak yo‘lining yangi hikoyasini aytib berishga va odamlar o‘rtasidagi aloqalarni mustahkamlashga yordam berishga” chaqirdi[34].

2019-yilda boshlangan Covid pandemiyasi ShHT doirasidagi madaniy hamkorlikni cheklab qo'ydi, biroq internet texnologiyalari yordamida u onlayn rejimga o'tdi. 2020-yilning may oyida Toshkentda "Rangli dunyo" bolalar ijodiyoti onlayn ko'rgazmasi bo'lib o'tdi, unda SHHT mamlakatlari tarixi va madaniyati, yaxshi qo'shnihilik munosabatlari haqidagi 100 ga yaqin bolalar rasmlari namoyish etildi[35]. Muallifning ta'kidlashicha, "Bir kamar va bir yo'l" tashabbusini amalga oshirish sharoitida Xitoyning ShHT doirasidagi madaniy hamkorligi kengaygan: xalq diplomatiyasi platformalari yaratilgan, ommaviy axborot vositalari va himoya sohalarida o'zaro hamkorlik chuqurlashgan. madaniy meros.

XULOSA

Shunday qilib, XXRning ShHT doirasidagi madaniy diplomatiyasini rivojlantirishda uch bosqichni ajratish mumkin: dastlabki bosqich – 2001–2006 yillar, aniq hamkorlik bosqichi – 2007–2013 yillar, faollashgan hamkorlikning hozirgi bosqichi – 2014–2020 yillar. XXRda madaniy hamkorlikni rag'batlantiruvchi omillar qatorida biz quyidagilarni ta'kidlaymiz:

- 1) dastlabki bosqichda - Xitoy va qo'shni davlatlar o'rtasidagi chegara masalalarini hal qilish;
- 2) ikkinchi bosqichda – Xitoy tashqi siyosatida "yumshoq kuch" strategiyasini faollashtirish;
- 3) hozirgi bosqichda – ShHT doirasida "Bir kamar va bir yo'l" tashabbusini ilgari surish. Xitoy uchun ShHTga a'zolik nafaqat milliy va mintaqaviy xavfsizlik muammolarini hal etish, iqtisodiy aloqalarni faollashtirish, balki ko'p tomonlama va ikki tomonlama asosda madaniy hamkorlikni rivojlantirish uchun platformadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Китайская инициатива четырех сообществ раскрывает суть ШОС / РИА Новости [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ria.ru/20201112/shos-1584303057.html/>. – Дата доступа: 20.01.2021.
2. Лазоркина, О. И. Некоторые аспекты деятельности посольств Республики Бела- русь в сфере культуры / О. И. Лазоркина // Беларусь в современном мире: материалы XV Междунар. конф., посвящ. 95-летию образования Белорус. гос. ун-та, 27 окт. 2016 г. / редкол.: В. Г. Шадурский [и др.]. – Минск: Изд. центр БГУ, 2016. – С. 336–338.
3. Ван, Ичжоу. Цюаньцю чжэнчжи хэ чжунго вэйцзяо = Мирная политика и китай- ская дипломатия / Ван Ичжоу. – Пекин: Изд-во Шицзе чжиши, 2003. – 324 с. (на кит. яз.).

4. Чжан, Дэгуан. Чэнцзю юй цзинянь: чжан дэгуан мишу тань Шанхай хэцзо цзу чжи = Достижения и опыты: главный секретарь о развитии ШОС / Чжан Дэгуан // Ляован синьвэнь чжоукань = Ежедневник Ляован. – 2006. – № 6. – С. 4–6 (на кит. яз.).
5. Син, Гуанчэн. Шанхай хэцзо цзучжи фачжань баогао = Доклад развития ШОС 2009 г. / Син Гуанчэн. – Пекин: Изд-во литератур обществ. наук, 2009. – 348 с. (на кит. яз.).
6. Ху Цзиньтао цзай шанхай хэцзо цзучжи фэнхуэй фабяо чжуняо цзянхуа = Выступление Ху Цзиньтао на саммите глав государств-членов ШОС / CHINANEWS [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.chinanews.com/gn/news/2008/08-28/1364225.shtml/>. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).
7. Цзяо, Ицян. Гуманитарное сотрудничество и Шанхайская организация сотрудничества / Цзяо Ицян // Вестник КРСУ. – 2008. – № 1. – С. 13–16.
8. Син, Гуанчэн. Шанхай хэцзо цзучжи яньцзю = Исследование ШОС / Гуанчэн Син, Сунь Чжуанчжи. – Чанчунь: Изд-во Чанчунь, 2007. – 325 с. (на кит. яз.).
9. Ху Цзиньтао цзай шанхай хэцзо цзучжи фэнхуэй шан цзянхуа = Выступление Ху Цзиньтао на саммите ШОС в Астане / МИД КНР [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.fmprc.gov.cn/123/wjdt/zyjh/t202425.htm/>. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).
10. Чжунго вэньхуа няньцзянь 2005 = Ежегодник по культуре КНР 2005 г. / М-во культуры КНР; под общ. ред. Сун Цзячжэн. – Пекин: Изд-во «Синьхуа», 2006. – 938 с. (на кит. яз.).
11. Чжунго вэньхуа няньцзянь 2006 = Ежегодник по культуре КНР 2006 г. / М-во культуры КНР; под общ. ред. Сун Цзячжэн. – Пекин: Изд-во «Синьхуа», 2007. – 818 с. (на кит. яз.).
12. Чжунго вэньхуа няньцзянь 2007 = Ежегодник по культуре КНР 2007 г. / М-во культуры КНР; под общ. ред. Сун Цзячжэн. – Пекин: Изд-во «Синьхуа», 2008. – 766 с. (на кит. яз.).
13. Лю, Цзайци. Мягкая сила в стратегии развития Китая / Лю Цзайци // Полис. Политические исследования. – 2009. – № 4. – С. 149–155.
14. Вэнхуа цзяньшэ шиши у гуйхуа = 11-я пятилетка развития культуры Китая / М-во культуры и туризма КНР [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zwgk.mct.gov.cn/zfxxgkml/ghjh/202012/t20201204_906356.html/. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).

15. Кутерева, А. В. Шанхай хэцзо цзучжи куанцзя ся дэ чжунго чжуня чжэнцэ и цзи жуаньшили чжаньюй = Политика Китая в отношении Центральной Азии и его стратегия мягкой силы в рамках ШОС / А. В. Кутерева // Цилу шифань сюэюань сюэбао = Вестник Педагогического университета Цилу. – 2013. – № 6. – С. 46–51. (на кит. яз.).
16. Шанхайская организация сотрудничества – 10 лет по пути безопасности и сотрудничества: основные док. ШОС / М-во иностр. дел Респ. Казахстан; под общ. ред. Е. Х. Казыханова. – Астана: RUAN, 2011. – 406 с.
17. Ху Цзиньтао цзай шанхай хэцзо цзучжи чэньюаньго лишихуэй ди ци цы хуэйишан дэ цзянхуа = Выступление Ху Цзиньтао на саммите ШОС в Бишкеке / МИД КНР[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.fmprc.gov.cn/123/wjdt/zyjh/t352274.htm/>. – Дата доступа: 20.01.2021(на кит. яз.).
18. Ли, Баочжэнь. Шанхай хэцзо цзучжи дэ вэньхуа хэцзо таньси = Анализ культурного сотрудничества ШОС / Ли Баочжэнь // Хэнань шэхуэй кэсюэ = Журнал общественно-наук провинции Хэнань. – 2011. – № 3. С. 175–178. (на кит. яз.).
19. Шанхай хэцзо цзучжи куанцзя нэй чжунго дэ вэньхуа ходун = Основные культурные мероприятия в рамках ШОС / CHINA CULTURE [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cn.cccweb.org/pubinfo/2020/04/28/200001005026002/0a6f4b61ebb246729ad3cc3b592ebf90.html#/>. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).
20. Шанхай хэцзо цзучжи мишучжан цзешоу синьхуа шэ цайфан = Генеральный секретарь ШОС дал интервью информационному агентству Синьхуа / Секретариат ШОС [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://chn.sectsc.org/news/20080717/26754.html/>. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).
21. Чжунго вэньхуа няньцзянь 2010 = Ежегодник по культуре КНР 2010 г. / М-во культуры КНР; под общ. ред. Цай У. – Пекин: Изд-во «Синьхуа», 2011. – 891 с. (на кит. яз.).
22. Ван, Фэн. Шанхай хэцзо цзучжи чэньюаньго вэньхуа бучжан хуэйу = Седьмая встреча министров культуры стран-участниц ШОС / Ван Фэн // Чжунвай вэньхуа цзяо-лю = Журнал культурных связей Китая с заграницей. – 2010. – № 5. – С. 6–9. (на кит. яз.).
23. Чжунго вэньхуа няньцзянь 2012 = Ежегодник по культуре КНР 2012 г. / М-во культуры КНР; под общ. ред. Цай У. – Пекин: Изд-во «Синьхуа», 2013. – 870 с. (на кит. яз.).

24. Шанхай хэцзо цзучжи чэнюаньго вэньхуа бучжан ди цзю цы хуэйу = Седьмая встреча министров культуры стран-членов ШОС / М-во культуры КНР [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.mct.gov.cn/whzx/tpxw/201206/t20120606_829441.htm /. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).

25. Си Цзиньпин цзай чжоубянь вайцзяо гунцзо цзотаньхуэй шан фанбяо чжуняо цзянхуа = Си Цзиньпин выступил на форуме с важной речью, посвященной дипломатической работе в соседних странах / Жэньминь вань [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://politics.people.com.cn/n/2013/1025/c1024-23332318.html/>. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).

26. Ли, Цзиньфэнь. Шанхай хэцзо цзучжи фачжань баогао 2014 = Доклад развития ШОС 2014 г. / Ли Цзиньфэнь. – Пекин: Изд-во литератур обществ. наук, 2014. – 448 с. (на кит. яз.).

27. Си Цзиньпин чуси шанхай хэцзо цзучжи душанбе фэньхуэй бин фабяо чжуняо цзянхуа = Си Цзиньпин выступил с важной речью на саммите ШОС в Душанбе / Синь-хуа ван [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.xinhuanet.com/world/2014-09/12/c_126981493.htm/. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).

28. Вэньхуа бу бучжан чуси шанхай хэцзо цзучжи чэнюаньго вэньхуа бучжан хуэйу = Министр культуры принял участие во встрече министров культуры государств-членов ШОС / Правительство КНР [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.gov.cn/xinwen/2015-04/22/content_2851368.htm/. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).

29. Сылу гоцзи вэньхуа луньтань фахуэй вэньхуа цзяолю цюлян цзююн = Международ- ный культурный форум «Шелковый путь» играет роль моста в продвижении культурных обменов / Народный политический консультативный совет КНР [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://cppcc.china.com.cn/2015-01/23/content_34641021.htm/. – Дата доступа: 20.01.2021 (на кит. яз.).

30. Сяо, Бин. Шанхай хэцзо цзучжи = Шанхайская организация сотрудничества / Сяо Бин. – Пекин: Изд-во литератур обществ. наук, 2019. – 295 с. (на кит. яз.).

31. Mamadjonov, A. B. (2023). ANALYSIS OF THEORETICAL AND PRACTICAL APPROACHES TO THE CONCEPT OF" SOFT POWER". Oriental Journal of History, Politics and Law, 3(03), 272-279.

32. Mamadjonov, A. B. O. G. L. (2021). TURKIYANING XALQARO TASHKILOTLARDAGI O'RNINI VA ROLI: NATO MISOLIDA. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(9), 427-435.
33. Azimov, H. Y. (2022, June). THE ROLE OF THE SYRIAN CRISIS IN ENSURING SECURITY IN THE MIDDLE EAST. In International Scientific and Current Research Conferences (pp. 90-92).
34. Yakubovich, A. H. (2019). The emergence of the Syrian crisis and the impact of the external forces on it. Bulletin Social-Economic and Humanitarian Research, (4 (6)), 92-97.
35. Azimov, H. Y. (2022). Main directions of modern international security approaches. International journal of social science research and review, 5(2), 151-157.
36. Boronov, S. (2022). Internal and external factors of taliban origin. Journal of Social Research in Uzbekistan, 2(02), 15-23.